

School Ondersteunings Profiel voor ouders 2018 - 2019

Inleiding

Voor u ligt het schoolondersteuningsprofiel voor ouders 2018-2019 van onze school: De Steiger te Groningen, een school voor gereformeerd speciaal onderwijs met een afdeling voor voortgezet speciaal onderwijs aan zeer moeilijk lerenden (ZML).

Onze school maakt deel uit van het samenwerkingsverband VO 20.01/20.02. Samen met alle scholen voor voortgezet (speciaal) onderwijs in de gemeenten zorgen we ervoor dat er voor elk kind een passende onderwijsplek beschikbaar is. Op de website van het samenwerkingsverband www.passendonderwijsgroningen.nl staat aangegeven:

- welke schoolbesturen zijn aangesloten bij het samenwerkingsverband;
- de ondersteuningsprofielen van de scholen;
- wat de basisondersteuning is van alle scholen in het SwV.

1. Wie zijn we en welk onderwijsaanbod is er op onze school?

Missie

Ik ben hier op mijn plek!

Voor ieder kind een passende plek, gewoon waar het kan, speciaal waar nodig

De Steiger wil een school zijn die haar leerlingen laat weten dat zij onvoorwaardelijk geliefde kinderen van God zijn en die ze daarvoor toerust.

Het onderwijs op onze school is erop gericht om binnen een open en veilige sfeer iedere leerling uiteindelijk te kunnen laten participeren op de voor hem/haar passende plaats in de samenleving.

Visie

Wij geloven in God en van daaruit in scholen met de Bijbel

Bij God is iedereen waardevol en daarom stimuleren we de talentontwikkeling van onze leerlingen.

Bij ons is onderwijs op maat en passend.

Als kinderen onze school verlaten zijn ze klaar voor de volgende stap

Leerling:

We leren de kinderen vanuit een veilige en uitdagende leeromgeving vaardigheden die ze nodig hebben voor een passende plek in de samenleving.

Medewerkers:

De medewerkers werken met passie en hebben door scholing en ervaring de juiste vaardigheden om alle leerlingen te begeleiden.

We delen kennis en ervaring met elkaar.

Daardoor leren iedere dag.

School:

We komen tegemoet aan de onderwijsbehoefte van onze leerlingen door onze specialistische vakkennis in te zetten. Ook ons gebouw is daarop ingericht.

Elke leerling heeft recht op een zo autonoom mogelijke plaats in de samenleving. Daarom is ons onderwijs ingericht op het leren toepassen van algemene basisvaardigheden zoals, voorbereiding op werken, wonen en vrije tijd. Leerlingen worden gestimuleerd om zelfstandig te denken en handelen (leerkrachten en leerlingen zijn bekend met het E.I.M, zelf oplossend vermogen en generaliseren). Leerlingen mogen ontdekken hoe het is om ergens verantwoordelijk voor te zijn.

Elke leerling met zijn of haar competenties willen we helpen aan een woon- werk of dagbestedingsplek die bij hem/haar past.

Ons onderwijs is erop gericht om competenties van leerlingen te ontdekken en te helpen ontwikkelen.

2. Wat bieden we aanvullend op de basisondersteuning?

Alle scholen in het samenwerkingsverband bieden basisondersteuning aan leerlingen. Deze basisondersteuning geldt voor alle scholen in het samenwerkingsverband en betreft een gezamenlijke afspraak over de basiskwaliteit op het gebied van ondersteuning aan leerlingen.

Onze school werkt met een basisaanbod en werkwijze die zijn afgestemd op de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte van de ZML-leerling. De school heeft voor de verschillende leerroutes 1,2,3 en 4 haar aanbod vastgelegd in arrangementen. Een arrangement beschrijft per vakgebied het leerstofaanbod, de leerdoelen, het didactisch handelen, de leertijd en het pedagogisch handelen.

De Steiger hanteert de volgende systematiek:

- Basisarrangement (profiel 3): Het grootste deel van onze leerlingen volgt leerroute 3.
- Verdiept arrangement (profiel 4): Van leerroute 3 - het basisarrangement - is een verdiept arrangement afgeleid voor leerlingen die meer leerstof aankunnen en/of minder leerkrachtsturing nodig hebben.
- Intensief arrangement (profiel 2): voor leerlingen die meer tijd of herhaling nodig hebben om de beoogde doelen te behalen.

Gezien de heterogene doelgroep leerlingen op het ZML heeft de Steiger diverse uitstroombestemmingen opgesteld en de daarbij te volgen (leer)route. Grofweg wordt onderscheid gemaakt in vier te volgen leerroutes (1,2,3 of 4), die ieder leiden tot een daarbij behorende uitstroombestemming.

Profiel	Verstandelijke beperking	IQ-bereik	Bereik ontwikkelingsleeftijd	Uitstroombestemming SO	Uitstroombestemming VSO
1	Diep	0-20	0-2 jaar	VSO (MG) ZML	Belevingsgerichte dagbesteding
2	Ernstig	20-35	2-4 jaar	VSO (MG) ZML	Activiteit- of taakgerichte dagbesteding
3	Matig	35-55	4-7 jaar	VSO ZML	Arbeidsmatige dagbesteding of Arbeid
4	Licht	55-70	7-12 jaar	VSO ZML/PRO	Arbeid (vrije bedrijf of begeleid werken)
5	Moeilijk lerend	70-85	12-16 jaar	PRO/LWOO	Arbeid (vrije bedrijf) / drempelloos vervolgonderwijs
6	Geen	>85	Kalenderleeftijd	VMBO/HAVO / VWO	Arbeid (vrije bedrijf) / diplomagericht vervolgonderwijs

In het VSO wordt er naar toegewerkt om de leerling zo goed mogelijk voor te bereiden op de domeinen leergebieden, werken, wonen en vrije tijd en burgerschap. Vanaf 2013 worden deze wettelijk verankerd in de kerndoelen VSO van het SLO.

Gedurende iedere fase in het onderwijs wordt de nadruk in toenemende mate gelegd op het domein werken en het aanleren van werknemersvaardigheden en zal het accent minder op de cognitieve vakken liggen.

Stages

De leerlingen van het VSO worden voorbereid op vervolgonderwijs (PrO), arbeid/beschut werk en dagbesteding. In de transitie van school naar werk heeft stage een belangrijke sleutelrol.

Externe factoren, zoals veranderde wetgeving, vervoer kunnen invloed hebben op wat uiteindelijk de woon-werkplek van leerlingen zal worden. De school zal met deze voorwaarden rekening dienen te houden. Wat een leerling qua capaciteiten kan en wat van een leerling qua wetgeving gevraagd wordt moet in de praktijk wel mogelijk zijn.

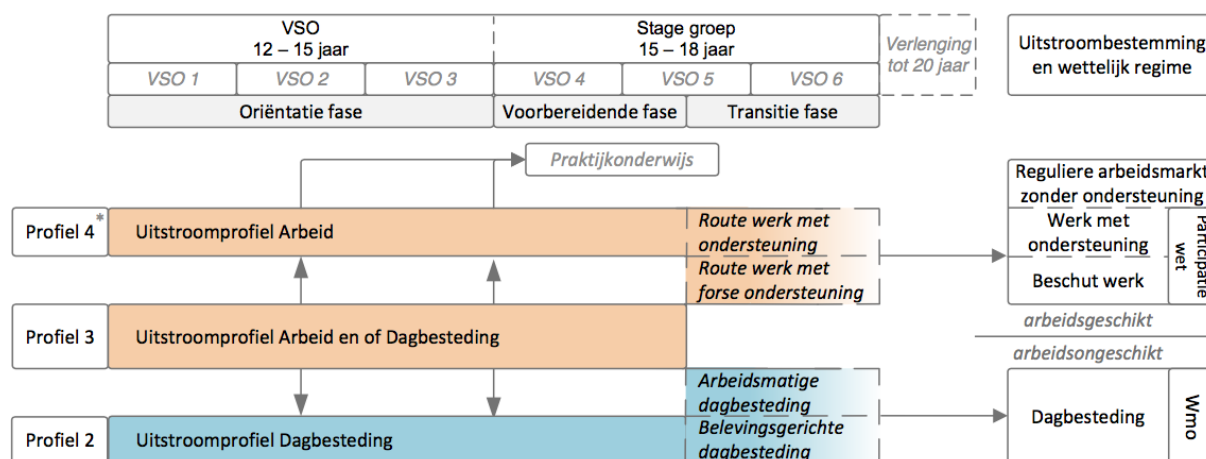
Arbeidstoeleiding is erop gericht dat de leerling zicht krijgt op zijn eigen mogelijkheden, werknemersvaardigheden en op de mogelijkheden in de maatschappij, op een passende arbeidsplaats of direct of indirect middels doorstroom naar vervolgonderwijs.

De Steiger biedt zowel het uitstroomprofiel (afgekort tot 'profiel') Arbeid als het uitstroomprofiel Dagbesteding aan. De totale cursusduur van het VSO is minimaal 4 jaar en maximaal 8 jaar. Leerlingen zijn leerplichtig tot de leeftijd van 16 jaar. Het schooljaar waarin zij 16 worden, dienen zij af te maken. Tot 18 jaar zijn leerlingen kwalificatieplichtig (diploma HAVO, VWO of hoger of een MBO-niveau 2 diploma). De leerlingen in de genoemde profielen zijn niet in staat om een startkwalificatie te behalen gezien hun cognitieve vermogens. Het streven van VSO De Steiger is dat leerlingen uitstromen op de leeftijd van 18 jaar (6 jaar onderwijs in het VSO) omdat zij dan veel tijd hebben gehad om de arbeidsvaardigheden en werknemersvaardigheden aan te leren en te trainen in de praktijk binnen en buiten de school. Een verlenging van de onderwijsduur tot de leeftijd van 20 jaar kan plaatsvinden en is afhankelijk van het Samenwerkingsverband VO. De Steiger maakt deel uit van diverse samenwerkingsverbanden. De samenwerkingsverbanden hebben, sinds de invoering van Passend Onderwijs in 2013, de zorgplicht voor alle voortgezet onderwijs leerlingen in een bepaalde regio. De samenwerkingsverbanden werken met arrangementen wanneer leerlingen extra ondersteuning nodig hebben. Om hiervoor in aanmerking te komen, heeft een leerling een toelaatbaarheidsverklaring (tlv) nodig.

Uitstroomprofielen en fasering

In schema 1 is weergegeven hoe het onderwijs op de VSO-afdeling van De Steiger is opgebouwd en hoe de fasering van het onderwijs is vormgegeven.

Schema 1: Profielen en fasering VSO De Steiger

* Instroom: de leerlingen worden o.b.v. het leerlingprofiel ambitieus ingeschaald.

Doorstroom: op basis van 2 beoordelingen arbeidsvaardigheden per leerjaar.

Uitzonderingen zijn altijd mogelijk op bovenstaand schema.

Bij instroom in het VSO, worden de leerlingen op basis van de gehanteerde leerlingprofielen ingedeeld. De Steiger hanteert de Hub-profielen (voorheen de NOB-profielen¹) om de ontwikkeling van leerlingen in het SO en VSO te volgen. Dit is beschreven in tabel 1.

De wetgever heeft in de Wet Kwaliteit (V)SO beschreven waar het onderwijs in de diverse uitstroomprofielen aan moet voldoen. In tabel 2 is weergegeven aan welke kerndoelen het onderwijsprogramma wettelijk invulling moet geven voor de uitstroomprofielen Arbeid en Dagbesteding. In bijlage 2 staan de volledige kerndoelen voorbereiding op arbeid/dagbesteding (VOA en VOD) en de leergebiedoverstijgende kerndoelen (lgo) benoemd.

Tabel 2: *Wettelijk bepaalde leergebieden per uitstroomprofiel*

Uitstroomprofielen Arbeid en Dagbesteding	
Leergebieden	Mens en maatschappij
Nederlandse taal en communicatie	Mens, natuur en techniek
Rekenen en wiskunde	Culturele oriëntatie en creatieve expressie
Engels (<i>alleen verplicht in het profiel Arbeid</i>)	Sport en bewegen
Leergebiedoverstijgende kerndoelen	
Leren leren	
Leren taken uitvoeren	
Leren functioneren in sociale situaties	
Ontwikkelen van een persoonlijk ontwikkelperspectief	
Vorbereiding op arbeid	Vorbereiding op dagbesteding
Loopbaanoriëntatie	Oriëntatie op werk of (dag)activiteiten
Loopbaansturing	Keuze voor werk of (dag)activiteiten
Algemene werknemersvaardigheden	Algemene vaardigheden
Vakspecifieke vaardigheden	Specifieke vaardigheden

De leergebieden

De kernvakken 'Nederlandse taal en communicatie', 'rekenen en wiskunde' en 'Engels' (Engels is alleen in het uitstroomprofiel Arbeid verplicht) betreffen voornamelijk de cognitieve ontwikkeling van leerlingen. De leergebieden 'mens & maatschappij' en 'mens, natuur & techniek' dienen vooral de ontwikkeling van de leerling in termen van maatschappelijke redzaamheid in de domeinen 'wonen en burgerschap'. De vakken 'culturele oriëntatie & creatieve expressie' en 'bewegen en sport' helpen de leerlingen bij de invulling van hun vrije tijd in het maatschappelijk verkeer en de algemene ontwikkeling.

De kernvakken zijn Nederlandse taal en communicatie, rekenen/wiskunde en Engels.

Leerlingen in het profiel Arbeid moeten er naar streven referentieniveau 1F te beheersen voor Nederlands en rekenen/wiskunde. Voor Engels geldt niveau A1. De referentieniveaus in het uitstroomprofiel Arbeid zijn streefniveaus en geen verplichte beheersingsniveaus. De Steiger geeft hieraan invulling door middel van reguliere methodes waar dit mogelijk is en werkt zo gericht aan de kerndoelen.

De leergebiedoverstijgende gebieden

Naast de leergebieden moet binnen het VSO in alle uitstroomprofielen aan leergebiedoverstijgende aspecten worden gewerkt. Deze omvatten:

Leren leren;

Leren taken uitvoeren;

Leren functioneren in sociale situaties;

Ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief.

Op het gebied van sociale vaardigheden komen er tijdens de lessen die gericht zijn op de sociaal emotionele ontwikkeling leergebiedoverstijgende aspecten aan bod die betrekking hebben op 'het functioneren in sociale situaties'. Er wordt gewerkt aan sociale aspecten in de breedste zin van het woord, de ontwikkeling op deze competenties vraagt van de vso leerlingen extra aandacht. Op het gebied van 'leren leren' staat voornamelijk centraal het

¹ Bron: <https://www.hubnoordbrabant.nl/onderwijs-op-maat/hub-profiel/>. Datum van raadplegen 6-2-2017.

leren nemen van medeverantwoordelijk voor het eigen leerproces en actief werken aan de eigen ontwikkeling. Hiervoor wordt op de Steiger gewerkt met het Eigen Initiatief Model (EIM)². Op het gebied van 'leren taken uitvoeren' staat voornamelijk het zo zelfstandig mogelijk en planmatig uitvoeren van taken en hier zo nodig hulp bij te vragen centraal. Zelfredzaamheid is hierin een zeer belangrijk aspect. Met betrekking tot het 'ontwikkelen van een persoonlijk toekomstperspectief', wordt de leerling zich bewust (gemaakt) van zijn of haar mogelijkheden en beperkingen. Het ontwikkelen van een positief zelfbeeld en een realistische kijk op eigen toekomstmogelijkheden zijn hierbij cruciaal. Het evaluatiegesprek is hierin een belangrijk element. Tijdens het evaluatiegesprek op school wordt de leerling begeleid bij het reflecteren op datgene wat op de stage ervaren en meegemaakt is. De ervaringen en de reflectie daarop worden besproken en geduid en eventueel worden vaardigheden extra geoefend. In beide uitstroomprofielen worden de leergebiedoverstijgende aspecten daarnaast integraal meegenomen tijdens de theorie- en praktijklessen aangezien deze aspecten verweven zitten in goed werknemerschap.

Vorbereiding op arbeid en dagbesteding

Het laatste, maar zeker niet het minst belangrijkste, verplichte onderdeel betreft de 'vorbereiding op arbeid' en de 'vorbereiding op dagbesteding'. In dit domein zijn verplichte kerndoelen benoemd op 4 terreinen.

Tabel 3: *De leergebieden Vorbereiding op arbeid en Vorbereiding op dagbesteding*

Uitstroomprofiel Arbeid	Uitstroomprofiel Dagbesteding
Vorbereiding op arbeid (VOA) Loopbaanoriëntatie Loopbaansturing Algemene werknemersvaardigheden Vakspecifieke vaardigheden	Vorbereiding op dagbesteding (VOD) Oriëntatie op werk of (dag)activiteiten Keuze voor werk of (dag)activiteiten Algemene vaardigheden Specifieke vaardigheden

'Loopbaanoriëntatie' wordt praktisch toegepast door leerlingen in de praktische sectoren zich te laten oriënteren op diverse sectoren. Dit wordt nader toegelicht in hoofdstuk 5§2 Kansrijke sectoren. In de theoretische kernen wordt dat ondersteund met aandacht voor werk, werkomstandigheden en verschillende beroepen. Tevens komen daar elementen die van belang zijn voor 'het sturen van de loopbaan' (cv, solliciteren, etc.) aan de orde. 'Algemene competenties' en 'specifieke beroepsvaardigheden' worden geoefend binnen de praktijkvakken en tijdens de diverse stage varianten. Voor alle verplichte onderdelen (zie tabel 2) zijn door het SLO (Stichting Leerplan Ontwikkeling) in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap kerndoelen benoemd waaraan binnen het onderwijsaanbod gewerkt moet worden. De kerndoelen voorbereiding op arbeid/dagbesteding, de leergebiedoverstijgende kerndoelen en mens, natuur en techniek zijn in bijlage 2 opgenomen aangezien deze kerndoelen een relatie hebben met de arbeidsvaardigheden en daarmee de voorbereiding op het werknemerschap.

² Bron: http://www.methodieken.nl/methodieken_methoden.asp?methode_link=EIM:%20Eigen%20Initiatief%20Model. Datum van raadplegen: 07-04-2017.

3. Grenzen aan het onderwijsaanbod.

Wij streven ernaar de zorg voor de leerlingen op een verantwoorde manier te verwezenlijken. Er kunnen omstandigheden zijn waarin wij als school de grenzen van onze mogelijkheden ervaren, waardoor plaatsing op onze school niet tot de mogelijkheden behoort. In het algemeen geldt dit bij leerlingen met een zware externaliserende gedragsproblematiek, een meervoudige, complexe problematiek of als het gaat om leerlingen met een te geringe of te hoog ontwikkelingsperspectief. Het is mogelijk dat dit speelt bij de aanmelding van een leerling voor onze school, maar kan ook gaan spelen gedurende de tijd dat een leerling bij ons op school zit.

Al eerder hebben we aangegeven dat er 5 ontwikkelingsprofielen onderscheiden, waarbij gesteld is dat we aan kinderen binnen profiel 2 t/m 4 onderwijs kunnen bieden. Dat betekent dat we voor leerlingen met onderwijsbehoeften vanuit profiel 1 en profiel 5 geen opvangmogelijkheden hebben binnen de ZML basisondersteuning. Voor wat betreft IQ wordt een absolute ondergrens van 20 getrokken. Maar niet alleen IQ, ook de feitelijke ontwikkelingsleeftijd en de complexiteit van de problematiek speelt een rol bij de toelatingsafweging.

Enkele voorbeelden van situaties, waarin de grens van onze mogelijkheden bereikt kan worden:

- **Verstoring van rust en veiligheid**
Indien een leerling zodanig grote gedragsproblemen heeft, dat dit leidt tot ernstige verstoring van de rust en orde in de groep of de veiligheid van kinderen en personeel bedreigt.
- **Interferentie tussen verzorging/behandeling en onderwijs**
Indien een leerling een handicap heeft die een zodanige verzorging/behandeling vraagt dat daardoor zowel de zorg en behandeling voor de betreffende leerling als het onderwijs aan de leerling onvoldoende tot zijn recht kan komen. Het gaat hier bijvoorbeeld om leerlingen, die verpleegkundige handelingen vragen; het personeel van de school is hiervoor onvoldoende toegerust. Ook speelt mee dat huidige wet en regelgeving op de terreinen zorg en onderwijs beperkingen opleggen aan een gecombineerd aanbod van onderwijs en zorg.
- **Verstoring van het leerproces voor de andere kinderen**
Indien het onderwijs aan de leerling met een handicap een zodanig beslag legt op de tijd en aandacht van de leerkracht dat daardoor de tijd en aandacht voor de overige leerlingen in de groep onvoldoende of in het geheel niet kan worden geboden. Een leerling moet in een groep van rond de 12 leerlingen onderwijs kunnen volgen.
- **Contact**
Er moet sprake zijn van contact tussen de leerling en de leerkracht. Soms is de bijkomende problematiek bijvoorbeeld ASS (comorbiditeit) dermate voorliggend dat onderwijs niet meer mogelijk is.
- **Te geringe leerbaarheid**
De leerling moet aan schoolse activiteiten kunnen deelnemen. Er zal dus enige mate van leerbaarheid moeten zijn.
- **Te late aanmeldingen**
Soms worden leerlingen op oudere leeftijd (15-17 jaar) aangemeld, omdat het is misgegaan in bijvoorbeeld het Praktijkonderwijs. De hulpvraag is dan zeer complex. De motivatie is bij deze leerlingen door jarenlange overvraging vaak gering. Het is voor ons als school dan moeilijk om nog een goede stageplek te vinden en tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van deze leerlingen.

- **Blinde en slechtzijende kinderen**
Wij kunnen deze doelgroep geen adequaat onderwijsaanbod bieden, omdat het onderwijs aan de basisdoelgroep van onze school juist sterk visueel ondersteund wordt (veel gebruik van pictogrammen).
- **Dove en slechthorende kinderen**
Onze school heeft hier geen ervaring mee. Opvang van deze doelgroep zal nader bestudeerd moeten worden.
- **Leerlingen met motorische beperkingen**
De school is wel toegankelijk voor bijvoorbeeld rolstoelafhankelijke leerlingen. Echter in de VSO-afdeling worden veel praktijkvakken gegeven, die aanpassingen vragen voor leerlingen met een motorische beperking.
- **Gebrekk aan opname capaciteit**
Een opnamestop is soms noodzakelijk als het totaal van de leerlingen in een groep te groot dreigt te worden. Per aanmelding zal de afweging moeten plaatsvinden of er voldoende mogelijkheid tot begeleiding aanwezig is.
- Vertrouwen tussen ouders en school is een voorwaarde voor succes. Samenwerking is dus een voorwaarde. Is die niet aanwezig dan wordt de leerling niet aangenomen. Ook het niet conformeren aan de schoolse afspraken is reden tot niet toelaten. Bij de reeds zittende leerling wordt dan het protocol tot verwijdering in gang gezet.
- Indien ouders bezwaren hebben tegen de identiteit van de school en de wijze van in praktijk brengen hiervan in de roostering kan er geen sprake zijn van toelating.

In alle gevallen zal echter steeds een individuele afweging gemaakt worden of onze school in staat is voldoende tegemoet te komen aan de onderwijsbehoeften van een leerling. Daarbij staat het belang van de leerling steeds voorop. Extra ondersteuning zal in overleg met het samenwerkingsverband moeten worden afgestemd.

4. Wat zijn onze ambities?

Waar gaat de school zich de komende jaren in ontwikkelen als het gaat om de ondersteuning aan leerlingen?

De Steiger (V)SO vormt een dieptevoorziening voor de reguliere basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs die vallen onder het voedingsgebied van NoorderBasis

We willen flexibele onderwijs- ondersteuningsarrangementen bieden met alle samenwerkingspartners (onderwijs en zorg).

Ambities intern

Niveau	Verdieping	Intensivering
1. school	De school wil specifiek voor leerlingen die behoefte hebben aan met name praktische vorming, meer kunnen gaan bieden. Dit kan bereikt worden door samenwerking te zoeken met scholen voor praktijkonderwijs, zoals het PrO van het Gomaruscollege. In samenwerking met praktijkonderwijs kunnen we expertise delen en uitdagende en passende leerroutes voor leerlingen organiseren en uitvoeren. Een mogelijkheid kan zijn om de overstap van SO naar praktijkonderwijs te versoepelen.	De orthopedagoog en ondersteuningscoördinator hebben een audit gevolgd om met de ogen van de inspectie te kijken. Er is een kijkwijzer van de Vaardigheids Meter Instructiegedrag (VHM) waarmee leerkrachten worden beoordeeld tijdens klassenbezoeken op het gebied van het Directe Instructie Model (DIM). Er zijn daarnaast mogelijkheden voor coaching en VIB.
2. groep	We willen werken met materialen die meer bieden dan hetgeen waar de gemiddelde leerling behoefte aan heeft. Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften hebben soms aangepast materiaal nodig. Wij willen inventariseren om te onderzoeken wat voor materialen binnen onze school gewenst zijn.	Er zijn leerlingen die behoefte hebben aan een pedagogische omgeving waarin zij rust, overzicht en duidelijkheid vinden door veel structuur, duidelijke regels en strikte begeleiding. Ons streven is om dit optimaal te realiseren.
3. leerling	De school wil het onderwijsaanbod voor zeer laag functionerende leerlingen uitbouwen en verder ontwikkelen, evenals scholing van leerkrachten hierin.	De school wil voor leerlingen die cognitief meer mogelijkheden hebben meer kunnen bieden, bijvoorbeeld door samenwerking te zoeken met SBO school De Meerpaal. Het meedraaien met een ochtend of middagprogramma behoort dan tot de mogelijkheden, zowel van ZML naar SBO, maar ook van SBO naar ZML.

Ambities extern

1. Hoeveelheid aandacht/handen in de klas

Veel reguliere scholen hebben op dit moment een onderwijssetting waarin zij zich primair richten op groepen. Zij doen dit inmiddels vaak wel op een zodanig adaptieve wijze dat leerlingen met individuele handelingsplannen goed opgenomen worden in het groepsonderwijs. Er zijn echter verschillen tussen scholen. Sommige scholen slagen erin om 'extra handen in de klas' te krijgen door bv. de inzet van de rugzak, stagiaires of vrijwilligers. Bij het praktijkonderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs is het evident dat er meer handen voor leerlingen beschikbaar zijn.

Onze ambitie is deze scholen te ondersteunen, b.v. in het opstellen van Ondersteuningsperspectieven en handelingsplannen

2. Aangepast lesmateriaal

Reguliere scholen werken meestal met lesmethoden die uitgaan van een gemiddelde leerling, met differentiatiemateriaal voor de leerlingen die extra uitleg of extra uitdaging nodig hebben. Leerlingen met speciale onderwijsbehoeften hebben soms aangepast materiaal nodig: een ringleiding voor slechthorende kinderen of duidelijke schema's voor kinderen die structuur nodig hebben. Scholen verschillen in de mate waarin zij materialen daarvoor beschikbaar hebben. Onze ambitie is deze scholen te voorzien van aangepaste lesmaterialen, b.v. van de methodes Leespraat en Rekenlijn.

3. Aanpassingen in de ruimtelijke omgeving

Passend onderwijs vraagt voor nogal wat van leerlingen. Sommige leerlingen hebben af en toe of regelmatig een 'time out' nodig. Andere leerlingen hebben veel behoefte aan fysieke bezigheden en dan zijn er ook nog leerlingen voor wie ruimte nodig is voor verzorging of paramedische behandeling. Tenslotte zijn er leerlingen die behoefte hebben aan een pedagogische omgeving waarin zij rust, overzicht en duidelijkheid vinden door veel structuur, duidelijke regels en strikte begeleiding. Binnen lang niet alle schoolgebouwen kan hetgeen gevraagd wordt voor deze leerlingen ook geboden worden. Onze ambitie is deze scholen te adviseren in het inrichten van specifieke ruimtes.

4. Expertise

Het gaat op dit veld om de mate waarin de leerkracht en/of het team kennis van en ervaring met stoornissen en beperkingen hebben. Hierbij kan onderscheid worden gemaakt tussen teamexpertise en individuele expertise. Onder teamexpertise willen we expertise verstaan die geïntegreerd is in de teamaanpak en geïnternaliseerd in het handelen van alle medewerkers. Onder individuele expertise verstaan wij bij één of meer interne of externe collega's/partners aanwezige expertise. Onze ambitie is deze scholen te begeleiden in team en/ of leerkrachtvaardigheden, b.v. door Video Interactie Begeleiding (VIB).

Afsluitend woord

Het schoolondersteuningsprofiel voor ouders heeft beknopt inzichtelijk gemaakt welke leerlingen optimaal bediend kunnen worden binnen de Steiger. Wij willen hieraan graag toevoegen dat de structuur zoals hier weergegeven een leidraad is en dat alle casussen individueel beoordeeld zullen worden door de voltallige Commissie van Begeleiding. Afhankelijk van inzet en indeling van groepen zijn er mogelijkheden te creëren voor een brede doelgroep.

Dit ondersteuningsprofiel heeft een grote overlap met het zorgplan, visie op arbeidstoeleiding en deels overlap met de schoolgids en schoolplan. Deze documenten zijn raadzaam naast dit document te leggen voor een compleet overzicht van de zorgstructuur. Ook de bijlagen van het zorgplan (m.n. profielbeschrijvingen) geven een duidelijk beeld welke leerlingen binnen welk profiel worden geplaatst.

Voor vragen zijn wij bereikbaar!

M.R. Noorman

E. Jonker

Directeur VSO

Directeur SO